Ao. 1856. **Zaturdag**

No. 123. **11 October.**

SURINAAMSCHE COURANT EN GOUVERNEMENTS ADVERTENTIE BLAD.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, den 9 October 1856.

Ter algemeene kennis wordt gebragt, dat de wijziging van eenige bepalingen waaraan de boschnegers onderworpen waren, waaraan bij resolutie dd. 26 Augustus j. l. (Gouvernements Blad No. 8) openbaarheid is gegeven, bij acte de dato heden, ook aan het Opperhoofd der *Saramaccaner* Boschnegers is aangekondigd geworden.

De Gouvernements Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, den 10 October 1856.

Bij Gouvernements-resolutie van heden No. 1271, is aan den fungerende Stads Geneesheer, belast met de functie van den Chirurgijn - Majoor bij de Schutterij, Chs. Landré, verleend een *binnenlandsch verlof* voor den tijd van *veertien* dagen, en tot de waarneming van zijne functien, gedurende dat verlof, gequalificeerd den Officier van Gezondheid 2e. klasse F. A. C. Dumontier.

De Gouvernements Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, den 10 October 1856.

Alzoo Alida Dorothea Negele geboren Davidson, van het Gouvernement heeft verzocht, om het erf gelegen aan de *Zwartenhovenbrug straat*, bekend in de 2e. Buitenwijk onder No. 38, in pacht te bekomen.

Zoo worden degenen, die vermeenen mogten, op bedoeld erf, eenig eigendoms of ander regt te kunnen doen gelden, opgeroepen, om binnen den tijd van *drie* weken, na de dagteekening dezer, hunne reclames, met overlegging van bewijsstukken, ter Gouvernements Secretarie in te dienen.

De Gouvernements - Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements - Secretarie.

Aanzoek voor Vrijgeving.

1856.

6 Oct. Van de slavin *Antje*, geboren in 1808, dochter van *Première*, toebehoorende aan H. Kamerling (nu boedel).

» » Van de slavin *Jeannette*, geboren 1785, (moedersnaam onbekend), en hare dochter *Henriette*, geboren in 1808, met hare kinderen: *Rosalina*, geboren in 1832, *Pietje*, geboren in 1835, *Alexander*, geboren in 1838, en *Evelina Josephina*, geboren in 1854, bekend staande op het Respect van den Raad Commissaris voor de Inlandsche Bevolking, onder het toezigt van H. van Meerten, als Curator ad hoc.

6 Oct. Van den slaaf *Cupido*, geboren in 1796, zoon van *Asetta*, toebehoorende aan den houtgrond *Overtoom* en *Vreeland*, divisie *Para*.

De Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Derde afkondiging.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, den 6 October 1856.

Van wege Zijne Excellentie den Heer Gouverneur dezer Kolonie, wordt hiermede bekend gemaakt, dat, ten gevolge van de daartoe gedane verzoeken, *Brieven van Manumissie* zijn verleend geworden aan de navolgende slaven, als

1o. Aan het slavenkind *Julius*, geboren in 1853, zoon van *Coquette*, toebehoord hebbende aan plantaadje *Geijersvlijt*, divisie *Para*.

2o. Aan de slavin *Jansie*, geboren in 1804, (moedersnaam onbekend), en hare kinderen *Lourens*, geboren in 1820 en *François*, geboren in 1826, toebehoord hebbende aan Henrij M. Louzada.

3o. Aan de slavin *Catharina*, geboren in 1836, dochter van *Hendrina*, toebehoord hebbende aan B. en A. de Vries.

4o. Aan den slaaf *Garçon*, geboren in 1813, zoon van *Annette*, afkomstig van C. Kersten & Co. voor den vrijdom en bekend gestaan hebbende op het Respect van den Raad Commissaris voor de Inlandsche Bevolking, onder het toezigt van H. van Meerten, als Curator ad hoc.

en 5o. Aan de slavin *Charlotte*, geboren in 1820, dochter van *Azetta*, en hare kinderen: *Louisa*, geboren in 1848, en *Johannis*, geboren in 1855, toebehoord hebbende aan plantaadje *Vlugt en Trouw*, divisie *boven Cottica en Perica*.

En dat gemelde gemanumitteerden voortaan de namen zullen voeren, van:

1o. *Julius Franciscus Luijter.*
2o. *Jansje Louz.*
Petrus Laurens Louz.
Albertus François Louz.
3o. *Catharina Wried.*
4o. *Garçon Inanuël.*
5o. *Geertruida Charlotta Wartena.*
Christiana Louisa Wartena.
Johannis Louis Wartena.

De Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Burgerlijke Stand.

Paramaribo, den 10 October 1856.

Op heden zijn in ondertrouw opgenomen:
Julius Willem Engelbrecht
en
Johanna Elizabeth Hopkins.

De Adjunct Ambtenaar van den Burgerlijken Stand,
A. F. VAN AMSON.

Eerste afkondiging.

POLITIE.

Gedurende de afgeloopene week is bij de Politie opgaaf gedaan, dat zich uit de stad en hare omstreken hebben verwijderd;

De slavin *Francina*, aankomende L. Tonzel.

De slaaf *Alexander*, aankomende M. van Aberkrombie.

Terwijl sedert 10. September jl., nog als afwezig is opgegeven:

De slaaf *Charles*, aankomende plant. *Nieuwhoop*.

Elk en een iegelijk wordt ernstig aangemaand, om voorzeide slaven niet op te houden, te huisvesten, of voor zich te doen arbeiden, daar men zich door zoodanige handelwijze, zou blootstellen aan de straffen bij de Publicatie van 5 Februarij 1834, G. B. No. 1, vastgesteld.

Paramaribo, den 10 October 1856.

De prov. Commissaris van Politie,
G. DUIJCKINCK.

Transporten.

(13679) Den 6n. October 1856. Abm. W. Oppenheimer n. ux., Albt. W. Oppenheimer n. ux. en Abm. W. Oppenheimer qq., Albt. W. Oppenheimer qq. en J. Oppenheimer qq., G. Oppenheimer n. ux., Erfgenamen van wijlen de Weduwe Levij Abraham aan W. van Thol Jr., van het Huis en Erf aan de *Keizer Straat*, N. W. La. A No. 158, O. W. La. B No. 116.

Den 7den. C. J. Vanier, H. P. C. Waring, G. P. Leije en F. F. van Bergen, de eerstgenoemde voor de *helft* en de *drie* overige *ab intestato* Erfgenamen van wijlen de Wed. F. L. van Bergen geb. Vanier aan E. Reach, van het Huis en Erf aan de *Weide Straat*, N. W. La. D No. 70, O. W. La. D No. 272.

Hijpotheek.

Den 10den. P. A. Bruggeman 1e. *Hijpotheek* ten behoeve Weesmees-

ter dezer Kolonie voor diverse minderjarigen en te vestigen op de Huizen en Erven aan de *Rust en Vrede Straat*, N. W. La. E No. 138 en 139, O. W. La. D No. 3 | 4.

Paramaribo, *den* 10 *October* 1856.
De Griffier bij het Geregtshof,
MARTINI VAN GEFFEN.

[13404] De CURATOR bij het Departement der *Onbeheerde Boedels* zal over *veertien* dagen, den bepaalden dag nader bekend te maken, in het openbaar doen verkoopen :

Het *HUIS* en *ERF* aan de *Groote Dwarsstraat*, bekend onder N. W. La. E No. 193 en O. W. La. D No. 710, aankomende den boedel J. H. Muller.

Paramaribo, *den* 10 *October* 1856.
De Curator voornoemd,
Chs. J. LIONARONS.

[13405] De Exploicteur bij het Geregtshof in de kolonie *Suriname*, zal op Vrijdag den 28n November 1856 , des voor middags te *half negen* ure, publiek bij executie verkoopen :

De plantaadje **SARAH** cum annexis, gelegen in *Coronie*, tusschen de plantaadjen *Burnside* en *Leasowes*, aankomende John Bent (nu boedel.)

Paramaribo, *den* 10 *October* 1856.
SIMON ABENDANON Sz.

De *Commissie van Geneeskundig Onderzoek en Toevoorzigt* geeft bij deze, op verzoek van den Heer H. Tamminga, aan het publiek kennis, dat het door hem uit *MAIS* en *TARWEMEEL* gebakken Brood, *deugdzaam* en *smakelijk* is bevonden en hetzelve om zijne *voedzaamheid* en *goedkoopte*, vooral voor de arbeidende klasse, aanbeveling verdient.

Paramaribo, *den* 8 *October* 1856.
Uit naam der Commissie,
JOHs. ABRAHAMSZ.
Scriba.

Nieuwstijdingen.

Engeland.

Men zal zich herinneren, dat in der tijd veel geschreven is over het antwoord, dat de koning van Napels heeft gegeven op de nota, door Frankrijk en Engeland ingediend tot verandering van zijn regeringsbestuur, tot het verleenen eener amnestie, enz. Zonder dat de woordelijke inhoud van dit antwoord bekend was, wist men, dat het geenszins door de Westersche mogendheden als voldoende is beschouwd. De *Kölnische Zeitung* deelt thans den zakelijken, zoo al niet den woordelijken inhoud van dit antwoord mede. Bij eene aandachtige lezing van dit document ziet men, dat veel van hetgeen de dagbladpers in den tijd dienaangaande heeft medegedeeld, waarheid is. Onder anderen wordt, om het regt van Engeland en Frankrijk tusschenkomst in de aangelegenheden van Napels te betwisten, door den koning de vraag gedaan, wat lord Palmerston wel zoude zeggen, indien de Napelsche regering het bestuur van het Engelsche kabinet wilde qualificeeren en zij eene wijziging in zijne staatkunde voorstelde, of aandrong op liberale maatregelen ten aanzien van het ongelukkige Ierland of op eene meer humane handelwijze ten aanzien zijner Indische onderdanen. Hierop zou natuurlijk het antwoord volgen, dat niemand het regt heeft zich in Engelands eigen zaken te bemoeijen, en dit geldt ook ten aanzien van Napels, hoewel het een zwakker staat is dan Engeland. Verder wordt gezegd, dat, daar de Westersche mogendheden den Oosterschen oorlog begonnen hebben, juist om de inmenging eener vreemde mogendheid in de zaken van Turkije te beletten, het wel ongerijmd zou zijn, wanneer zij thans van haren kant die inmenging als beginsel aannamen.

De regering van Napels is alleen bevoegd om te oordeelen, of het tijdstip tot het invoeren van hervormingen al dan niet gepast is, en ten bewijze dat dit tijdstip nog niet daar is, wijst zij op de vele woelingen in Italie en de onlangs openbaar gepredikte verdediging van den staatkundigen moord, waarbij 100,000 ducaten aan hem wordt toegezegd, die Italie van een monster gelijk de koning van Napels, zou bevrijden.

Ondertusschen, bevat de *Oestr. Ztg.* eene correspondentie uit Parijs, waarin gezegd wordt, dat de koning van Napels niet alleen eene amnestie zal verleenen, maar dat er ook wordt gewerkt aan eene wet op de vrijheid van drukpers, alsmede aan het ontwerp tot vorming van een aan de consulta verantwoordelijk ministerie.

— Sir W. Temple, de broeder van lord Palmerston en die de Britsche regering te Napels vertegenwoordigde, is den 24 Aug. te Londen overleden. Sir W. Temple was in lijdenden toestand uit Italie teruggekeerd, doch niets had sedert zijnen terugkeer in Engeland een zoo plotselingen dood doen verwachten.

Hij was de tweede zoon van den burggraaf Palmerston, werd den 19 Januarij 1738 geboren, en begon zijne diplomatieke loopbaan in 1814 als attaché bij het gezantschap te 's Gravenhage. In September van hetzelfde jaar, kwam hij op het Weener congres en spoedig daarna werd hij secretaris van de Engelsche ambassade te Stockholm; van daar werd hij in dezelfde betrekking overgeplaatst naar Frankfort en later (in November 1823) naar Berlijn. In 1828 werd hij benoemd tot gezantschaps secretaris te Petersburg; terwijl hij van 1831 tot September 1832, secretaris zijns broeders was. Den 18den van dezelfde maand ging hij als gezant naar Dresden, en in Nov. daaropvolgende als buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister naar Napels, welke betrekking hij in de maand Julij wegens zijn lijdenden toestand verlaten moest. — Hij had als diplomaat een zeer gunstigen naam en werd, in 1851, tot belooning zijner diensten, tot grootkruis van de Bath-orde benoemd.

— Eenigen tijd geleden is op de landengte van Panama een gezelschap Noord-Amerikaansche reizigers met de inlanders in geschil geraakt en door hen grovelijk mishandeld. Daar de spoorweg van Panama voor het verkeer van de wettelijke staten der unie met Californie van groot gewigt is, heeft het Washingtonsche kabinet van de overheden in Nieuw Grenada voldoening voor het gebeurde gevraagd, benevens waarborgen, tegen dergelijke storingen van het verkeer in het vervolg. Volgens de latere berigten uit New-York werd aldaar verzekerd, dat de president Pierce geen voldoend antwoord uit Nieuw Grenada ontvangen had, en dat dien ten gevolge te Washington een plan in overweging was, hetwelk geheel naar den smaak van het publiek in de Vereenigde Staten zou zijn, de Noord-Amerikanen souden zich namelijk, zelven regt en veiligheid verschaffen, door troepen naar de landengte van Panama te zenden en langs den spoorweg te legeren.

Frankrijk.

Een aantal van 200 Parijsche studenten heeft in de dagbladen *l'Estafette*, *la Presse*, *la Revue de Paris* en *le Siècle* het volgende adres doen plaatsen aan de studenten van Turin, in antwoord op een door deze onlangs aan de Engelsche dagbladen toegezonden, adres, wegens den ijver, waarmede zij de zaak van Italie behartigd hebben:

» Ook wij betuigen de Fransche dagbladen onzen dank, die sooveel slechts in hun vermogen is, steeds een edelmoedig werk hebben voorgestaan. De Fransche jongelingschap, die dat alles in het geheugen is gebleven, weet, dat de eindelijke zegepraal van de grondstellingen der Fransche omwenteling, verbonden is aan de herstelling van alle vrijheden in Europa.

» Zij heeft hare krachtige ingenomenheid behouden voor het Italiaansche volk, dat zelfs heilig in hare oogen zou zijn, wanneer het geen volk van martelaars was, en dat zijne veelvuldige overleveringen niet noodig heeft om roemrijk onder allen te zijn.

» Wij antwoorden dus aan onze broeders te Turin, die geenszins eene monarchale en Sardinische manifestatie hebben willen aan den dag leggen, maar wel eene nationale en Italiaansche daad.

» Wij antwoorden aan onze broeders te Venetie, te Florence, te Milaan, te Rome, te Napels, te Palermo, wier gedwongen stilzwijgen gemakkelijk begrepen kan worden.

» Tot allen heffen wij, in afwachting van beter, een kreet van sympathie tot over de Alpen aan.

» Onze vaderen stevenden den Oceaan over om de vrijheid van het jeugdige Amerikaansche volk te verdedigen. Het is gemakkelijker over den berg Cenis de hand toe te reiken aan eene natie, welke een lang en roemrijk verleden heeft, welke misschien hare onafhankelijkheid alleen verloren heeft, omdat zij zich te zeer verontrust heeft over eene algemeene toekomst, en welke die alleen terug verlangt, om met ons te arbeiden aan de bevestiging eener alliantie tusschen de Europesche volkeren.

De Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

Hoezeer de strijd der verkiezing van den president der republiek van de Vereenigde Staten van Noord Amerika, aldaar nog hevig is, blijft het, volgens berigten uit Washington en elders, genoegzaam zeker, dat de heer *James Buchanan* definitief zal benoemd worden, te meer daar de Amerikanen aan zijne benoeming de vervulling van hunnen geliefkoosden wensch: de aanhechting van Cuba aan de Vereenigde Staten, verbinden, en Buchanan, ofschoon voorzeker niet met dien vrijbuitersgeest bezield als de president Pierce, een meer staatkundig hoofd bezit, dan deze, en voor meer vredelievend gehouden wordt, onder anderen bekend staat als een ijverig voorstander van het plan om dat heerlijke eiland, dat nog in de magt van Spanje is, eenmaal onder de Vereenigde Staten op te nemen.

Sedert het eindigen van den Franschen oorlog in Spanje heeft men aldaar toch reeds het oog op Cuba gevestigd gehad. Men dacht toen, dat Engeland welligt, als prijs voor zijne aan Spanje bewezene hulp, tegen de Franschen, den afstand van Cuba en Porto Rico zou

bedingen. — Het Amerikaansche ministerie liet blijken, dat het daarmede geen genoegen nemen, maar er zich met geweld tegen verzetten zoude. In 1837 liep het gerucht dat Engeland aan Spanje geld zou leenen en tevens met Frankrijk, Porto Rico en Cuba voor Spanje waarborgen zoude. — De Amerikaansche gezant te London kreeg in last om het Engelsche ministerie te kennen te geven, dat de overdragt van Cuba aan eene groote Europesche zeemogendheid door de Vereenigde Staten niet zou geduld worden, en weerstand daartegen als een pligt van zelfbehoud te beschouwen was. In 1840 gaf Noord-Amerika te Madrid zelf nog nader te kennen, dat de Vereenigde Staten noch een vrijwillige, noch een gedwongen afstand van Cuba aan eene Europesche mogendheid zouden toelaten. In 1843 werd die verklaring nog eens herhaald. Tot hiertoe had men nog schijnbaar Spanje het bezit van Cuba blijven gunnen. Maar toen in 1848 Buchanan secretaris van staat bij den president Polk was, liet men reeds openlijk blijken, waar het eigenlijk om te doen was. De voorslag werd gedaan om Cuba van Spanje af te koopen. Meer dan 100 millioen doll. wilde de president er niet voor geven, en men vertrouwde dat de gezant te Madrid het wel voor minder zoude bekomen. In het volgende jaar werd de voorslag door Engeland en Frankrijk gedaan, dat zij en Amerika zich verbinden zouden om nimmer Cuba in bezit te nemen. Maar Noord Amerika wachtte zich wel zoodanige verbintenis aan te gaan. Het gaf aan de Europesche mogendheden te kennen, dat deze wel begrijpen moesten, dat de stelling der Unie ten aanzien van Cuba geheel anders was, dan die van de duizende uren verwijderde Europesche rijken. Cuba was eene Amerikaansche zaak. De Unie had vroeger Louisiana van Frankrijk, Florida van Spanje gekocht, waarom zou het zich opzigtens Cuba de handen binden? Dat mogt en zoude men niet doen; want, zoo als ten slotte der nota daaromtrent werd gezegd, geen bestuur der Vereenigde Staten zou den algemeenen haat een dag lang overleven, indien het zich verbond om nimmer, onder welke omstandigheden ook, Cuba bij de Unie te voegen. De beruchte conferentiën van Ostende en Aken in 1854 zijn bekend. De Amerikaansche gezanten te Londen, Parijs en Madrid, James Buchanan, J. S. Y. Mason en Pierre Soulé hielden op last van den 11 president Pierce te Ostende en Aken formele raadsvergadering, hoe men Cuba koopen, of als Spanje niet verkoopen wilde, nemen moest. De memorie, toen opgemaakt, behelst, dat de Vereenigde Staten nimmer rust zullen genieten of veiligheid hebben zoo lang Cuba hun niet toebehoort. » De nabijheid en het verkeer, wordt daarbij gezegd, » hebben reeds uit de bewoners van beide landen één volk gemaakt. — Cuba is een eeuwig gevaar, eene bestendige oorzaak van bekommering en onrust voor ons.” — Spanje werd toen gevleid met de vele spoorwegen die het voor 100 millioen dollars maken kon. » Maar, ” zoo vervolgt men, » als Spanje doof voor de stem zijner eigene belangen en gedreven door hardnekkige trotschheid en een valsch eergevoel, weigeren mogt Cuba aan de Vereenigde Staten te verkoopen; dan wordt het de vraag, wat wij in dit geval te doen hebben. Het antwoord daarop is: *Zelfbehoud* is de eerste natuurwet der staten zoowel als der personen. » Alle natiën hebben op verschillende tijden deze grondstelling nageleefd. Ons verleden geliedt ons, ook zonder toestemming van Spanje en tot het oogmerk van *zelfbehoud* Cuba te verwerven. Wij moeten ons eigen redelijk bestaan bewaren en den eerbied voor ons zelven niet verliezen. Houden wij ons daaraan, dan kunnen wij de berisping der wereld, welke wij zoo vaak onverdiend ondergingen, rustig over ons heen laten gaan. Hebben wij Spanje eenen zoo overmatig rijkelijken prijs voor Cuba geboden en zijn wij afgewezen geworden, dan is het oogenblik daar, om de vraag te beantwoorden: Bedreigt Cuba in het bezit van Spanje ernstig onzen inwendigen vrede en het bestaan onzer geliefde Unie? Moet deze vraag toestemmend beantwoord worden, dan zijn wij naar goddelijke en menschelijke wetten geregtigd, het eiland aan Spanje te ontrukken, even als men het brandende huis van den buurman omverhalen mag als er geen ander middel is, om de vlammen van het onze af te houden.” — De eerste naam die onder dit document staat, is die van den aanstaanden president der Unie. Zal hij aan de zaak niet blijven denken als hij de teugels van het staatsbewind in handen heeft?

Een nieuw tijdvak in de geschiedenis van het stoomwerktuig.

De geschiedenis van het stoomwerktuig is sedert eene eeuw de geschiedenis der beschaving, of althans die der beschaafde menschheid; op elk oogenblik, dat de mensch wakend doorbrengt, bij elke schrede die hij doet, bij elken blik, dien hij om zich heen slaat, vallen hem de weldaden in het oog, door dit werktuig hem bereid, ja zelfs in zijn slaap dekt hem het kleed, dat met behulp daarvan geweven is. En het weeft niet slechts kleederen van allerlei soort en allerlei stof; het brengt niet alleen de metalen uit de ingewanden der aarde te voorschijn, en smeedt ze tot staven, plet ze tot platen of trekt ze tot draden; het maalt de granen niet alleen en kneedt ze voor de broodbereiding; het vormt niet slechts ons porselein en ons aardewerk en zaagt ons hout: het werkt, zou men bijna kunnen zeggen, ook nog zelf mede aan zijne eigene uitbreiding en volmaking; want het neemt een belangrijk aandeel aan de bereiding van papier en aan het drukken van boeken, die onmisbare voermiddelen van kennis en beschaving, en het vervoert deze en verspreidt ze van het eene einde der aarde tot het ander, tegelijk met den mensch zelven, die daardoor de gelegenheid, om zijne kennis te vermeerderen, of de reeds verworvene nuttig aan te wenden, meer dan verdubbeld ziet. En dat het dit alles en nog veel meer doen kan, of liever, alle beeldspraak ter zijde latende, dat de mensch met behulp van het stoomwerktuig dit alles kan verrigten, dit alléén is het niet, ja zelfs dit is het niet voornamelijk, waardoor dit werk tot zegen van het menschdom strekt. Die zegen ligt vooral daarin, dat de mensch alle deze diensten daarvan verkrijgen kan tegen zoo geringe opofferingen van zijnen kant, tegen zoo geringen prijs! In Engeland doen de stoommachines het werk van 30,000,000 werklieden; de onkosten aan brandstof, oppassing en onderhoud daarvan zijn natuurlijk, vooral wat de eerste post aangaat, verschillend, al naar dat het werktuig in de nabijheid van eene steenkolenmijn, of op aanmerkelijken afstand daarvan staat, en zelfs in het ongunstigste geval voor Engeland veel lager dan voor een land als Nederland, dat zelf geene steenkolenmijnen bezit. Maar toch kan men den lagen prijs, waarvoor het stoomwerktuig zijne diensten overal veil heeft, eenigzins berekenen naar de authentieke opgave, dat een op de doelmatigste wijze ingerigt groot stoomwerktuig *met één mud kolen* het werk van 20 arbeiders, die een dag (of tien uur werken), verrigt (bij de mijnen in Cornwallis). In Nederland den prijs van het mud goede steenkolen op f 2,50 stellende, zoude dus het dagloon van zulk een stoomwerkman op f 0,12½ komen, of op f 0,15 als men de andere kosten ruim er bij rekende; in de Engelsche mijndistricten kost het mud kolen slechts f 0,45, en bedraagt dit dagloon, alles medegerekend, dus naauwelijks 3 centen!

Het zal wel niet behoeven gezegd te worden, dat dit niet altijd zoo geweest is. Het verschil dat er ten dezen opzigte tusschen de eerste stoomwerktuigen, zoo als zij in het begin der vorige eeuw door Savery werden gebouwd, en de tegenwoordige bestaat, mag verbazend worden genaamd. Deze toch hadden om dezelfde kracht als een naar de boven aangeduide inrigting op te leveren, *zes en vijftig* malen meer brandstof noodig! Neemt men nu hierbij in aanmerking, dat de prijs dier brandstof toen minstens het dubbel moet bedragen hebben van die, waarop zij nu juist door de meer productieve inrigting der stoommachines, is gedaald, dan blijkt het, dat de prijs der kracht dier machines, het dagloon van den boven aangehaalden stoomwerkman, toen meer dan *honderd malen* hooger moet geweest zijn dan thans, of in Engeland f 2,50 en in ons land f 12,50 zoude bedragen hebben.

Eene besparing dus van ruim 99 pCt. is verkregen in and'rhalve eeuw. Zoude dit nog verder kunnen gaan? Zouden wij mogen verwachten, dat onze nazaten zich zullen verheugen in eenen vooruitgang, eenigzins in omvang vergelijkbaar met boven aangeduiden? Gewigtige vraag voorwaar! Want zoo ja, dan zal daardoor alleen, en onafhankelijk van de dan evenzeer te verwachten verbeteringen en vermeerdering der wonderbare juistheid en vaardigheid, die het stoomwerktuig nu reeds bezit, eene nieuwe reeks van toepassingen en aanwendingen in het leven worden geroepen, waarvan wij nu nog geen flaauw denkbeeld kunnen hebben. En gelukkig, zoo als zij hier gesteld is, waar slechts sprake is van eene op de waarneming van de teekenen des tijds gegronde *verwachting*, kan zij bevestigend worden beantwoord. Ja, de vooruitgang en verbetering in de inrigting der stoomwerktuigen is in de laatste jaren niet alleen niet minder geweest dan in een gelijk aantal vroegere, maar zelfs heeft zich daarin een geheel nieuw beginsel erkenning en aanvankelijk reeds toepassing verworven; een beginsel dat het geheele grondbegrip van dit werktuig aanmerkelijk wijzigt, ja bijna geheel omkeert, dat zoo het schijnt ook in die toepassing zich bevestigt en dat daardoor, wie weet in hoe weinige jaren, der menschheid met eene verdubbeling der kracht en dus der aanwendingen van dit wondertoestel zal begiftigen. De eerste helft der achttiende eeuw zag het stoomwerktuig geboren worden; bij den aanvang der tweede helft werd het verbeterd, zijn nut vertienvoudigd; bij dien der eerst helft van deze eeuw zag men de eerste stoombooten en hooge drukking-werktuigen en daardoor de locomotieven ontstaan; de tweede helft, die wij nu voor vijf jaren zijn ingetreden, zal zich, zoo God wil, kenmerken door eene weldadige aanwending van het boven vermelde beginsel. In het eerste tijdvak schitterden de namen van Savery en Newcomen, in het tweede die van den grooten Watt, die alle andere overschaduwt; in het derde die van Fulton, Trevithick, Vivian en Stephenson, in het onze zullen die van Ericsson, Regnault, du Tremblay, Siemens en anderen ook door den nazaat zeker met eerbied worden genoemd.

Ericsson, en deze het eerst genoemd! Dezelfde Ericsson, die van zijn *Caloric engine* zulke groote wonderen beloofde, en van wien men nu niets meer hoort, anders dan dat het werk, door hem in eene boot geplaatst, afgebroken is geworden en door een gewoon stoomwerktuig vervangen! Gewis dezelfde! Het is waar, hij heeft zich bedrogen, hoewel niet zoozeer, als velen gelooven, in de keuze der middelen om zijn doel te bereiken, doch dit doel was goed niet alleen, maar ook de gronden waarop zijne inrigting berustte waren juist. Die gronden zijn volmaakt overeenkomstig met die, waarop na hem du Tremblay, Siemens en anderen hunne verbeteringen in het stoomwerktuig hebben gebouwd; die gronden, zoo als hij ze zelf opgegeven heeft, toonen dat bij hem

zoo als bij die allen de innige overtuiging bestond; *dat in het stoomwerktuig, zoo als het tot nog toe algemeen wordt ingerigt, een verkeerd beginsel op den voorgrond staat* — het kan 's mans grooten naam niet verkleinen, als wij zeggen, dat dit beginsel door Watt is ingevoerd — het beginsel namelijk, dat bij de werking van de stoommachine de warmte, door het vuur aan den stoom medegedeeld, slechts *verspreid* wordt en dat *niets*, niet het kleinste deel daarvan, bij die werking wezenlijk wordt *verbruikt*; of met andere woorden, dat de beweegkracht van den stoom slechts door den *overgang* van de warmte daaruit, in het condensatie water of in de lucht, wordt ontwikkeld. De beroemde Fransche geleerde, Regnault heeft, — nadat dit reeds voor langen tijd was beweerd door den uitvinder der luchtballons, Montgolfier, en later door diens neef Seguin op nieuw met aandrang aan de deskundigen ter behartiging was aanbevolen, — als wij ons niet bedriegen het eerst getoond dat dit beginsel valsch is, en korten tijd daarna is dit door proefnemingen van den Duitschen natuuronderzoeker Hirn nog meer regtstreeks bewezen geworden. Er wordt dus wel degelijk warmte *verbruikt* bij de werking van den stoom, bij de verandering van warmte in beweegkracht. Hieruit volgt, dat de mate der kracht, welke men van eenig stoomwerktuig verkrijgt, evenredig is met de hoeveelheid warmte, welke daarin verbruikt wordt in eenen gegevenen tijd; dus komt het er bij de inrigting dier werktuigen op aan, die hoeveelheid verbruikte warmte zooveel mogelijk te vermeerderen. Deze is echter altijd slechts een zeer klein deel van het totaal der tot de ontwikkeling van den stoom gebruikte warmte. Alleen dit kleine deel gaat verloren en moet verloren gaan, zal er de beweegkracht worden ontwikkeld; het velemalen grootere deel, dat tot nog toe mede verloren gaat, kan en moet gespaard worden. Ziedaar het nieuwe beginsel, van welks toepassing wij groote en weldadige vruchten voor het stoomwerktuig en zijne aanwendingen verwachten, zóó groote en weldadige vruchten, dat wij niet aarzelen onze overtuiging uit te spreken van het daardoor te weeg gebragte aanbreken van een nieuw tijdvak in de geschiedenis van dit werktuig.

Want het is reeds toegepast. De machine *à vapeurs combinées* van du Tremblay, die volgens authentieke berigten zulk eene aanmerkelijke besparing van brandstof — ongeveer 60 pCt. — in vergelijking van eene gewone stoommachine van gelijke soort oplevert, is niets anders dan eene toepassing daarvan, al heeft ook de uitvinder misschien, evenmin als Ericsson dit beginsel niet *in zijnen vollen omgang* begrepen. Op de jongste groote tentoonstelling te Parijs waren twee groote stoomwerktuigen aanwezig, het eene van eenen Amerikaan: Wethered, het andere van den te London gevestigden Pruissischen ingenieur W. Siemens. Beide, hoe zeer ook onderling verschillende, waren, het laatste vooral en ten volle, naar dit beginsel vervaardigd.

Een Italiaansch geestelijke, pater Basiaco, heeft in eene der laatste zittingen der *Académie des sciences* het oordeel der Akademie ingeroepen over een door hem uitgevonden waterwerktuig, waarvan hij een model op de Seine in werking heeft gebragt. Het werktuig is bestemd om even als een waterrad de kracht door het stroomende water ontwikkeld als het ware op te vangen en over te brengen waar die nuttig kan aangewend worden; maar het bijzondere daarvan bestaat daarin, dat het reeds dadelijk dienen kan om schepen tegen den stroom op te slepen. Het denkbeeld komt ons niet nieuw voor, al is het ons op het oogenblik onmogelijk te zeggen, waar en van wien wij iets dergelijks vroeger hebben aangetroffen. In allen gevalle is het misschien wel voor nuttige aanwending vatbaar en daarom deelen wij daarvan, naar aanleiding van hetgeen wij daarover in het *Cosmos, journal encyclopédique*, aantreffen, eene korte beschrijving mede.

Men stelle zich op twee van elkander genoegzaam verwijderde punten der rivier in het water op paalwerk twee trommels voor, die om eene vertikale as draaijen kunnen, maar overigens niet van plaats kunnen veranderen. Over deze trommels loopt eene soort keten zonder einde, ligt genoeg om op het water te kunnen drijven en tegelijk sterk genoeg om aan eene aanmerkelijke trekkende kracht weerstand te bieden. Deze keten zou b. v. kunnen gevormd zijn uit platte houten staven, door metalen bouten bewegelijk aan elkaar verbonden. Onder aan sommige dezer staven, in het water dus, zitten borden van hout of dun metaal met scharnieren zoo bevestigd, dat zij, b. v. naar de linkerhand gedrukt, geheel plat tegen de staven aanslaan, maar naar de regterhand gedrukt wordende regt op blijven staan. Bedenkt men nu, dat als de keten om de trommels wordt bewogen, altijd de eene helft zich links beweegt terwijl de andere regts gaat, dan is het duidelijk dat de stroom op de eene helft de borden regtop dringen zal en de geheele keten vooruit doen gaan; terwijl de andere helft, in tegenovergestelde rigting zich bewegende, dit zal doen met platliggende of eigenlijk platzwevende borden en dus weinig weerstand van den stroom ondervinden. In plaats van onder aan de staven, kunnen de borden ook ter zijde daaraan bevestigd zijn, op de boven aangeduide wijze. De kracht nu, die een gegeven stroom op de borden uitoefent, waarmede dus de keten wordt voortbewogen en de trommels aan het draaijen gebragt, is tot zekeren grens evenredig met de grootte, en mits men ze niet te digt bij elkaar plaatst, ook met het aantal der borden. Men kan dus hierdoor, naar des uitvinders beweren, genoeg kracht verkrijgen om schepen van elke tonnemaat, aan den keten verbonden, de rivier op te slepen, en om de beweging der trommels tot allerlei einden aan te wenden. Het model op de Seine is vervaardigd op kosten van den keizer der Franschen; er zullen binnen kort proefnemingen daarmede gedaan worden waarvan men het verslag te gemoet ziet.

Burgerlijke Stand.

Van den 3den tot den 9den October zijn alhier ingeschreven, als overleden:

Den 7den, Cateau Herculina Celina Louise van den Bergh, 1 jaar en 2 weken. — Den 8sten F. Breme, 54 jaren. — Den 9den, Jacob Samuel Medicijn, 36 jaren, vuurstoker aan boord van de schroefboot *Paramaribo*. — Idem, Jan Hendrik Geursman, 58 jaren.

Producten-Handel.

Bij inschrijving verkocht:

Suiker. Den 9den dezer, van plant. *Livorno*, p. m. 7 v. a 12 cts.

Schepen in Lading.

NAAR AMSTERDAM.

Wilhelmina, kapt. C. H. Klint, adres bij C. J. Leijsner. Sluit *HEDEN*.

Wibrandus Udo, kapt. Brouwer, adres bij H. Degenhard. Sluit 15 dezer.

Anna Maria Wilhelmina, kapt. J. Jansen, adres bij J. H. Zaal.

Louisa Christina, kapt. Ten Harmse, adres bij J. H. Zaal.

Plata, kapt. Koch, adres bij H. C. Levy.

Suriname, kapt. P. Reijntjes, adres bij Gisius & Co.

Janna Adriana, kapt. Franken, adres bij H. Degenhard.

Javaan, kapt. Eijlers, adres bij F. P. Bouguenon.

Bijna totale Maansverduistering

op Maandag den 13den October 1856. *Aanvang*'s avonds 6 uur 11 minuten, *midden* 7 uur 44 minuten, *einde* 9 uur 17 minuten.

ADVERTENTIEN.

Gedrukt bij J. C. MULLER Az.